

Inwentaryzacja rozchodnika wielkiego *Sedum maximum* na terenie Pienińskiego Parku Narodowego

Małgorzata Braun-Suchojad
mbraun@pieniny.pl

Bogusław Kozik
bkozik@pieniny.pl

Joanna Kozik
jkozik@pieniny.pl

Anna Połtowicz
apoltowicz@pieniny.pl

Grzegorz Vončina
gvoncina@pieniny.pl

Pieniński Park Narodowy, ul. Jagiellońska 107 B, 34-450 Krościenko nad Dunajcem

Cel inwentaryzacji

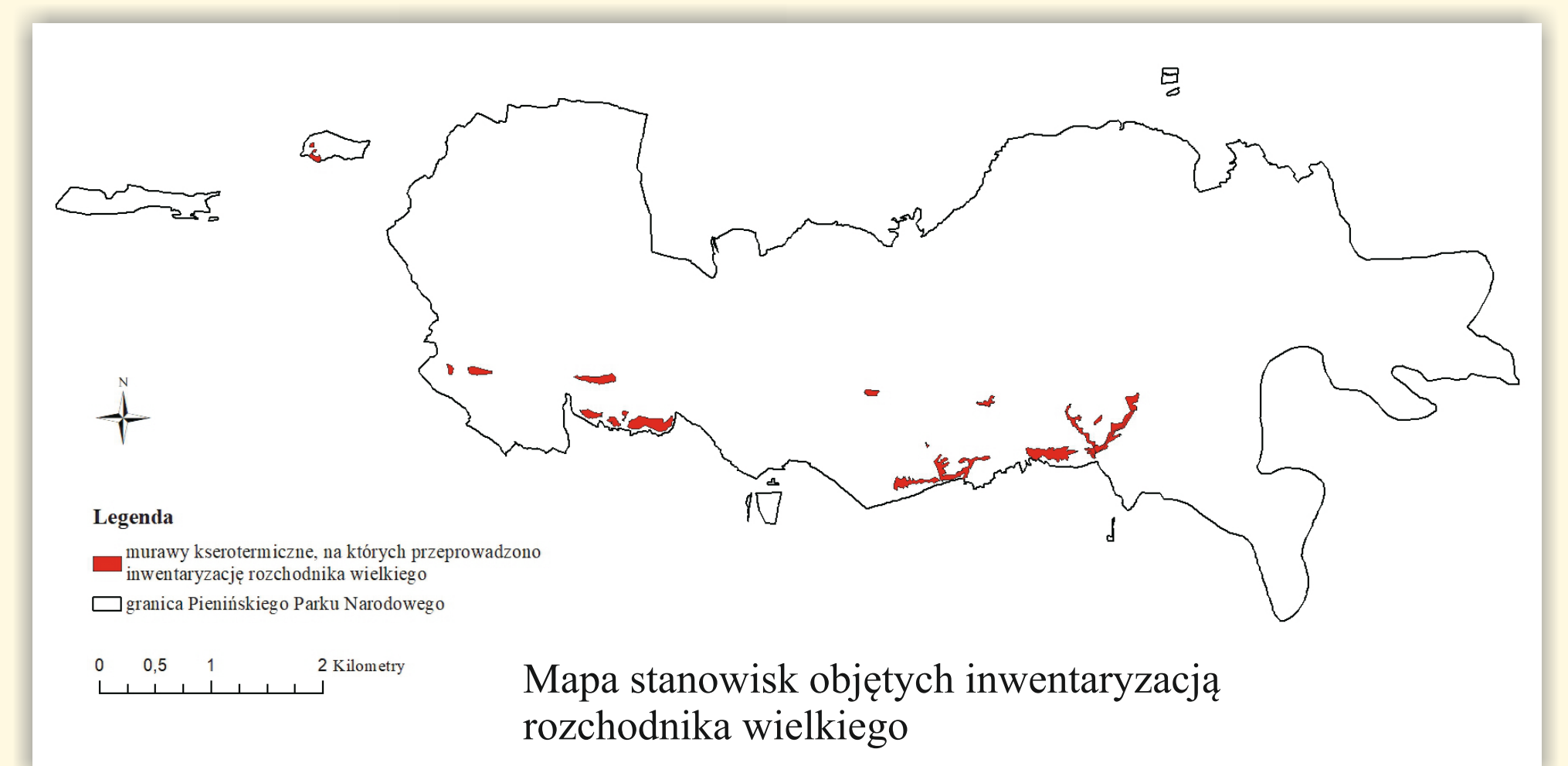
W okresie od 31 sierpnia do 22 października 2021 r. na murawach kserotermicznych objętych zabiegami odkrzaczania przeprowadzono inwentaryzację rozchodnika wielkiego. Celem prowadzonych prac terenowych było określenie bazy żerowej dla gąsienic niepylaka apollo, dla których roślina ta stanowi podstawę diety.

Metodyka prac terenowych

Kontrolą objęto murawy kserotermiczne, na których realizowane są zabiegi odkrzaczania. Miejsca występowania rozchodnika wielkiego zapisywano za pomocą urządzeń GPS Garmin 62, a dane terenowe wpisywano w przygotowanym formularzu. Dla każdej lokalizacji w obrębie stanowiska notowano liczbę pędów z podziałem na osobniki kwitnące i płone, zajmowaną powierzchnię w danej lokalizacji oraz opis miejsca występowania roślin. Powierzchnię notowano w przedziałach: *do 0,1 ara, od 0,1 do 1 ara, powyżej 1 ara*. Miejsca występowania roślin określano według schematu: *murawa niska, murawa wysoka, pogranicze murawy i piargu, piarg, inne*. Zgromadzone dane terenowe wpisano do bazy GIS_PPN – Flora i biota.

Wyniki

W trakcie inwentaryzacji stwierdzono 12.675 pędów rozchodnika wielkiego, w tym 8.476 z kwiatostanami (fot. 1) oraz 4.199 płonych (fot. 2). Rośliny z kwiatostanami miały zazwyczaj wysokość od kilkunastu do kilkudziesięciu cm, osobniki bez kwiatostanu kilka cm. Podczas prac terenowych zaobserwowano, że niektóre rozchodniki były zgryzione przez jelenie. Najwięcej roślin stwierdzono na Zamczysku (4.417 okazów, zagęszczenie 12,6 szt./100 m²). Licznie występowały również na Długiej Grapie, Macelowej Górze, w Wąwozie Sobczańskim i na piargu III pod Trzema Koronami. Na tych stanowiskach rozchodnik wielki uzyskiwał zagęszczenie od 5,5 do 8,3 szt./m². Na pozostałych stanowiskach występował mniej licznie. Najgorszy wynik uzyskano dla murawy na Nowej Górze. Wyniki dla poszczególnych stanowisk przedstawiono w tabeli 1.

Tab. 1. Dane dotyczące występowania rozchodnika na badanych stanowiskach.

Nazwa stanowiska	Liczebność pędów rozchodnika			Pow. (ha)	Zagęszczenie rozchodnika wielkiego na 100 m ²	Liczba gąsienic niepylaka apollo szacowana ze względu na dostępną bazę pokarmową (liczona dla ogólnej liczby pędów)	
	ogółem	z kwiatost.	płone			1 gąsienica = 10 pędów	1 gąsienica = 15 pędów
Zamek Czorsztyn	385	261	124	0,3	12,8	39	26
Upszar	196	92	104	1,4	1,4	20	13
Długa Grapa	1499	1183	316	1,8	8,3	150	100
Mały i Duży Cisowiec	683	516	167	1,6	4,3	68	46
Zamczysko	4417	3817	600	3,5	12,6	442	294
Cyrlowa Skalka	280	151	129	0,4	7,0	28	19
Nowa Góra	6	1	5	0,5	0,1	1	0
Macelowa Góra	1104	460	644	1,9	5,8	110	74
Wąwóz Macelowy	148	101	47	1,4	1,1	15	10
Goła Góra	374	203	171	2	1,9	37	25
Podskalnia Góra	547	153	394	3,5	1,6	55	36
Wąwóz Sobczański	991	670	321	1,8	5,5	99	66
Piarg IV pod Trzema Koronami	86	45	41	0,3	2,9	9	6
Piarg III pod Trzema Koronami	1959	823	1136	3,5	5,6	196	131
Razem	12675	8476	4199			1268	845

Fot. 1. Kwitnący rozchodnik wielki

Fot. 2. Rozchodnik wielki bez kwiatostanu

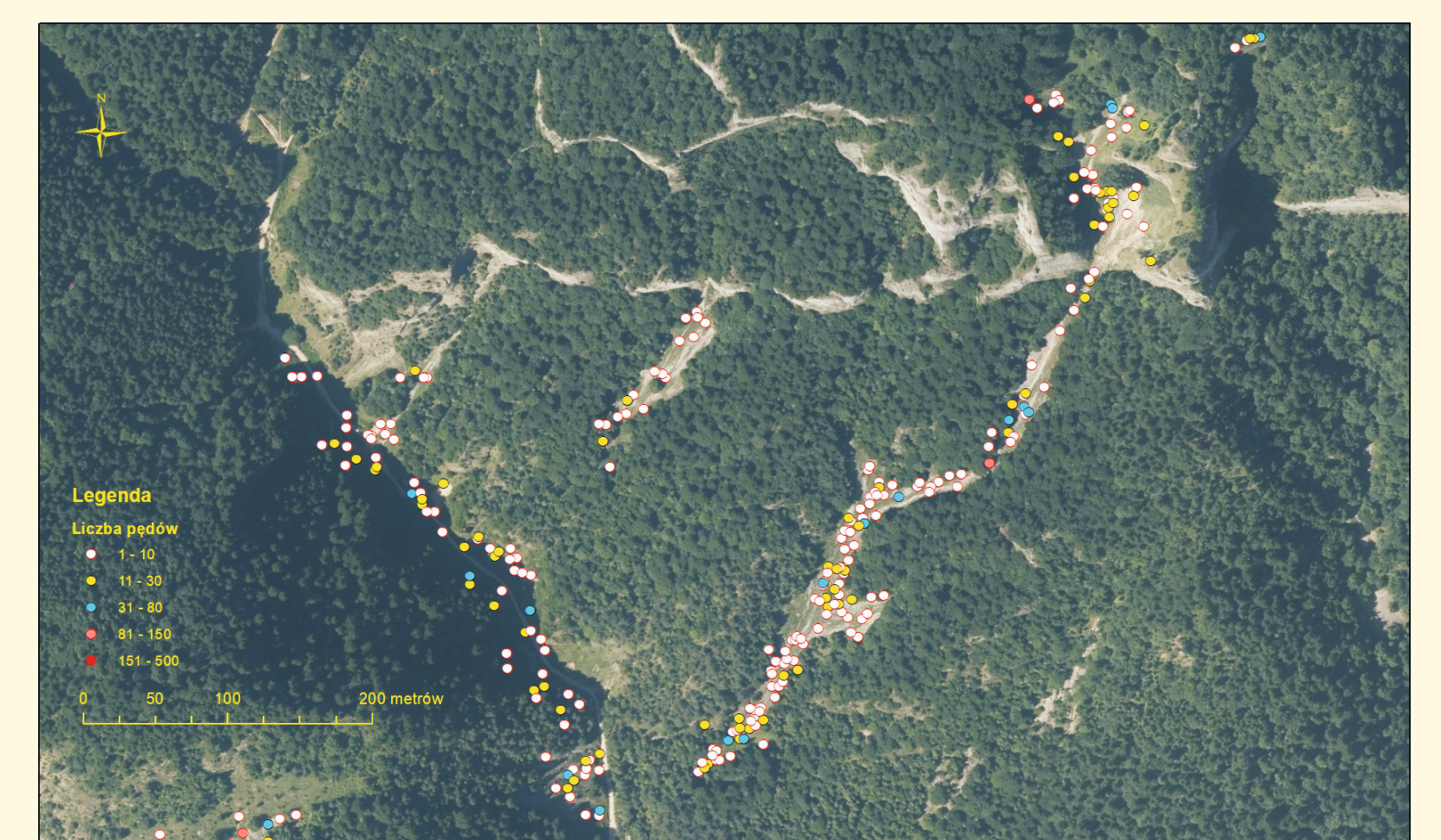
Rozmieszczenie rozchodnika wielkiego na wybranych murawach kserotermicznych

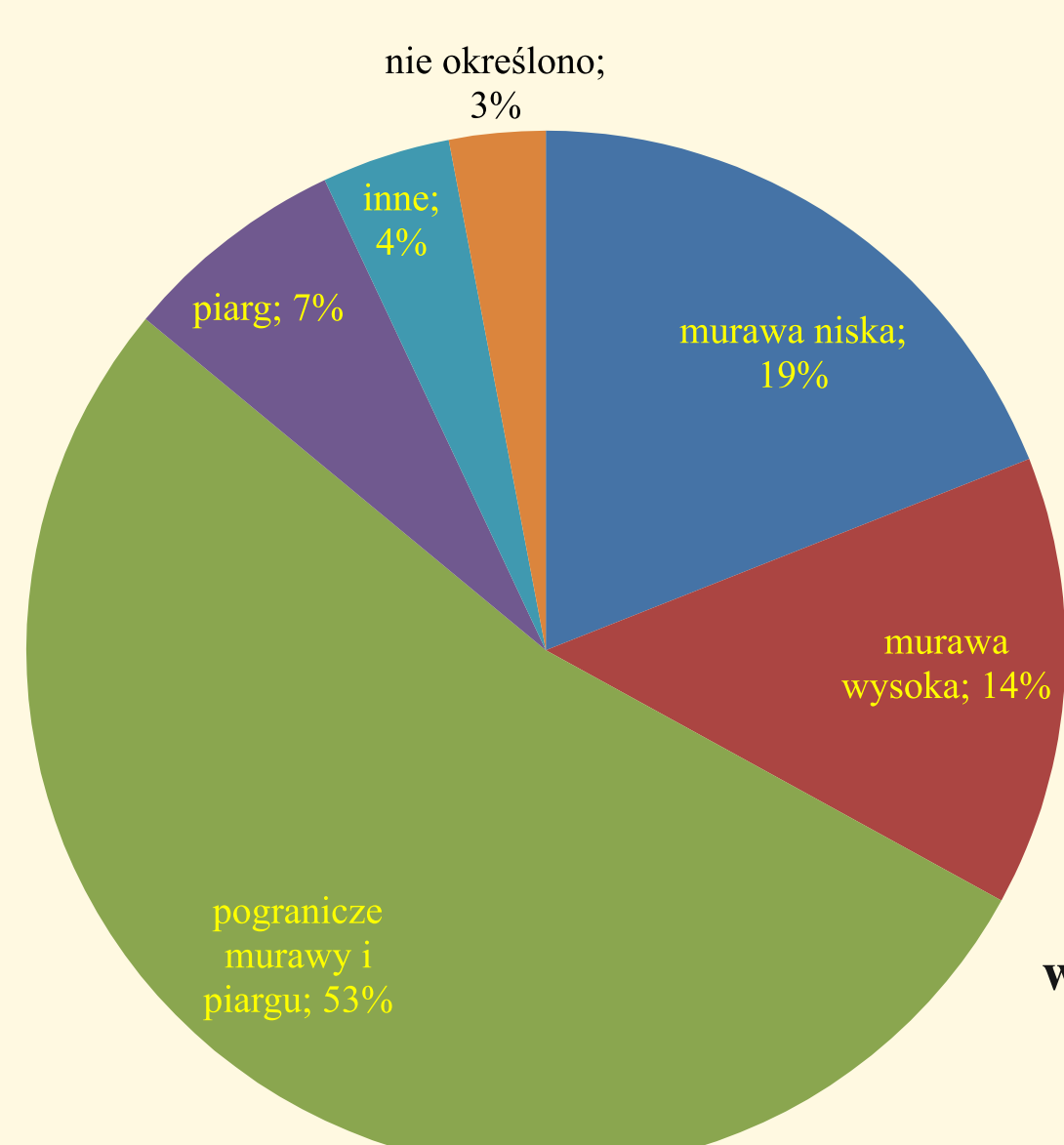
Zamek Czorsztyn

Zamczysko

Wąwóz Sobczański oraz piarg III i IV pod Trzema Koronami

Ryc. 1
Miejsca występowania rozchodnika wielkiego

Znając liczbę pędów rozchodnika wielkiego można oszacować liczbę gąsienic, które mogłyby się na nich wyżywić. Zakładając, że 1 gąsienica potrzebuje od 10 do 15 pędów rozchodnika (Tarnawski i inni, 2012) populacja gąsienic może liczyć od 845 do 1268 osobników. Należy pamiętać, że to wyliczenie jest dużym uproszczeniem i nie oddaje rzeczywistego potencjału poszczególnych stanowisk. Oprócz bazy pokarmowej istnieje cały szereg innych czynników mogących ograniczać liczebność populacji niepylaka apollo. Zebrane informacje powinny pomóc określić stanowiska, gdzie będzie konieczne dosadzenie rozchodnika.

W oparciu o zebrane dane terenowe określono, że rozchodniki najczęściej rosły na pograniczu piargu i murawy (53% okazów). W pozostałych miejscach były stwierdzane rzadziej (ryc. 1).

Fot. 3. Gąsienica niepylaka apollo